

BANK DOBRYCH PRAKTYK

**Anna Bronkiewicz
Małgorzata Zabłocka**

**Zaproszenie do wspólnej wędrówki
– Regionalny Oddział PTTK w Częstochowie**

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 27 W CZĘSTOCHOWIE
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 53 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI
IM. M. SKŁODOWSKIEJ-CURIE W CZĘSTOCHOWIE**

Częstochowa 2019

Anna Bronkiewicz

Szkoła Podstawowa nr 27 w Częstochowie

Małgorzata Zabłocka

Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi
im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie

ZAPROSZENIE DO WSPÓLNEJ WĘDRÓWKI – REGIONALNY ODDZIAŁ PTTK W CZĘSTOCHOWIE

Współczesna młodzież nie wyobraża sobie nawet jednego dnia bez telefonu komórkowego, komputera czy dostępu do Internetu... Coraz częściej obserwuje się tendencję do spędzania wolnego czasu w sposób bierny, w czterech ścianach własnego domu. Świadomi rodzice organizują swoim pociechom różnorodne zajęcia dodatkowe, zapisują na pozaszkolne zajęcia sportowe. Jednak wiele dzieci pozostawionych jest samym sobie – i wybiera ekran komputera. Tymczasem w naszym mieście działa z dużym powodzeniem jedna z najaktywniejszych w kraju i jedna z największych w regionie organizacja społeczna – Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie historii PTTK, działalności Oddziału oraz zapoznanie z ofertą turystyczną organizacji i zachęcenie do korzystania z niej.

Na początek trochę historii

Turystyka i krajoznawstwo mają w naszym kraju bardzo bogate tradycje sięgające XVI wieku. Pierwszą organizacją krajoznawczą było skupiające miłośników Tatr Polskie Towarzystwo Tatrzańskie założone w 1873 r. Natomiast w roku 1906 w Warszawie – z inicjatywy pasjonatów krajoznawstwa, którym leżało na sercu propagowanie poznawania piękna ziem polskich powstało Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. Impulsem do powołania organizacji był

incydent, gdy podczas wycieczki do Ogrodzieńca zaobserwowano wiejskich chłopców bezmyślnie niszczących pamiątkową tablicę nad bramą do zamku. 27 października 1906 r. Warszawski Urząd Gubernialny zatwierdził statut organizacji, która postawiła sobie za cel „(...) zbieranie wiadomości krajoznawczych i szerzenie ich wśród ogółu oraz gromadzenie zbiorów naukowych dotyczących ziem polskich, organizowanie wycieczek po kraju, tworzenie oddziałów prowincjonalnych, urządzenie wystaw krajoznawczych, roztaczanie opieki nad pamiątkami historycznymi oraz osobliwościami przyrody”¹. W 1950 r. w nowych warunkach ustrojowych powojennej Polski doszło do połączenia wspomnianych dwóch organizacji. Nowopowstała przyjęła nazwę PTTK, czyli Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i objęła swoim zasięgiem cały kraj.

Turystyka w naszym mieście

W Częstochowie w 1908 r. (z inicjatywy Władysława Biegańskiego) rozpoczął działalność Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, propagujący piękno Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, natomiast w 1933 r. powstało Koło Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, które w 1935 r. zostało przekształcone w samodzielny Oddział PTT. Na podkreślenie zasługuje fakt, że „na terenie naszego miasta, zarówno przed, jak i po I wojnie światowej najaktywniejsi w działalności krajoznawczej byli nauczyciele, przyczyniając się do tworzenia szkolnych i harcerskich kółek krajoznawczych”². Poza oczywistą działalnością polegającą na organizacji wycieczek, wyjazdów i innych imprez turystycznych, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze zajmowało się także publikacją prac dotyczącą krajoznawstwa, uruchamianiem schronisk, tworzeniem rezerwatów przyrody, znakowaniem szlaków turystycznych. Rok powstania Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego – 1950 – dla Częstochowy był jednocześnie rokiem zmian przynależności administracyjnej (miasto

---

¹ <https://www.pttk.pl/pttk/historia.php>, [dostęp 18.09.2018].

² A. Szczepański, *Zarys dziejów częstochowskiego krajoznawstwa 1908 – 1958*, Wydawnictwo Zarząd Wojewódzki PTTK, Częstochowa 1987.

---

przeniesiono z województwa kieleckiego w obszar województwa katowickiego). Przyczyniło się to do zahamowania działalności turystycznej w zorganizowanej formie na kilka lat. Mimo to odbywały się różnorodne imprezy turystyczne, szkoliła się kadra przewodnicka. 15 stycznia 1955 r. odbył się I Walny Zjazd Oddziału PTTK w Częstochowie, przyspieszając rozwój turystyki i krajoznawstwa w naszym regionie. W kolejnych latach powstały komisje, koła i kluby PTTK. W 1989 r. w wyniku załamania się ustroju socjalistycznego i nowych praw gospodarki rynkowej doszło do kolejnych zawirowań w działalności Oddziału PTTK w Częstochowie. Zlikwidowano zarządy wojewódzkie PTTK. Na początku lat 90. XX w., w środowisku członków Terenowego Koła działającego przy Oddziale Miejskim PTTK, członków Szkolnego Koła Krajoznawczo-Turystycznego „Egzotyk” w VI Liceum Ogólnokształcącym im. J. Dąbrowskiego w Częstochowie, działającego przy Oddziale Hutniczym oraz młodzieży kółka turystycznego w Szkole Podstawowej nr 35 w Częstochowie zrodziła się myśl o stworzeniu nowej jednostki promującej aktywny wypoczynek i walory krajoznawczo-turystyczne naszego regionu. Tak powstał Regionalny Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Częstochowie. Zjazd założycielski odbył się 27 kwietnia 1992 r., a do jego władz zostali wybrani: Lech Tota – prezes, Zbigniew Tarnowski, Maria Dziurska-Pyrkosz – wiceprezesi, Zofia Gawrońska-Wieczorek – skarbnik i Ferdynand Ficek – sekretarz. Pierwszymi jednostkami, poza założycielskimi zarejestrowanymi w Oddziale, były Szkolne Kluby PTTK przy szkołach podstawowych w Częstochowie: nr 10, nr 11, nr 14, nr 29, nr 32, nr 46, nr 54, przy Szkole Podstawowej w Czarnym Lesie i Radostkowie oraz przy VII Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika w Częstochowie, a także Klub Osiedlowy PTTK M-2 w Myszkowie. W pierwszym roku działalności składki opłaciły 182 osoby, po pięciu latach w 1997 r. – 862 osoby zrzeszone w 37 kołach, natomiast w 2007 r. liczba 1 440 członków z 47 kół uplasowała Oddział na I miejscu w województwie śląskim pod względem liczebności członków. Obecnie zrzeszonych jest 1057 członków w 44 kołach i klubach, w tym 607 członków w 37 Szkolnych Kołach Krajoznawczo-Turystycznych.

PROPOZYCJE

Celem nadrzędnym RO PTTK jest rozwijanie zainteresowania krajoznawstwem i turystyką ze szczególnym uwzględnieniem naszego regionu. Uczestnicy pogłębiają swoją wiedzę, aktywnie wypoczywają na świeżym powietrzu, spędzają wolny czas w sposób ciekawy, bezpieczny i atrakcyjny.

Rajd „Małego Piechura” 11.06.2016 r.

Oddział proponuje szereg ciekawych form spędzania czasu w sposób aktywny, wykorzystując naturalną potrzebę ruchu każdego z nas. Swą ofertę kieruje do wszystkich zainteresowanych młodszymi i starszymi. Pierwszą z nich są rajdy piesze. To podstawowa i najatrakcyjniejsza impreza dla uczniów. Organizatorzy gwarantują ciekawe trasy, a na mecie ciepły posiłek, okolicznościowy znaczek, loterie, liczne konkursy z nagrodami rzeczowymi dla zwycięzców. Kolejną formą są Marsze na Orientację. Uczniowie mają okazję do sprawdzenia swoich umiejętności posługiwania się mapą i orientowania się w terenie. Następny cykl imprez to całonocne wycieczki w góry. Uczestnicy maszerują beskidzkimi szlakami. Inne pasma górskie można poznać na obozach wędrkowych organizowanych podczas wakacji. W wakacje i ferie zimowe oferta obejmuje oprócz ww. także wycieczki krajoznawcze. Corocznie odbywają się konkursy wiedzy (Powiatowy konkurs wiedzy o regionie „Witajcie na szlaku”, Medialny konkurs „Region częstochowski – moja mała ojczyzna”, Wojewódzki konkurs krasomówczy) oraz Regionalny konkurs fotograficzny „Mój świat w obiektywie”. Członkowie PTTK zdobywają odznaki turystyki kwalifikowanej oraz odznaki krajoznawcze. Od 1992 r. do końca 2018 r. zweryfikowano łącznie 14 414 odznak. W tym 3 861 GOT, 1 601 OTP, 1 293 OInO, 1 798 KOT, 708 MOK, 2 678 regionalnych i 2 475 pozostałych. Na ogół frekwencja na imprezach jest wysoka. Od pewnego czasu zauważa się jednak spadek liczby uczestników. Nie powtarzają się już takie imprezy jak: Rajd Pieczenia Ziemniaka (2000 r. – 1 327 uczestników, 2018 r. – 471 uczestników), Jesienne Marsze na Orientację (2002 r. – 518 uczestników, 2018 r. – 193 uczestników). Choć na imprezach bardziej kameralnych panuje niejednokrotnie lepszy klimat i można mocniej poczuć swą przynależność do braci turystycznej, to jednak warto byłoby przybliżyć atrakcyjną ofertę Regionalnego Oddziału PTTK większemu gronu odbiorców. Dotrzeć do tych, którzy szukają alternatywy dla spędzania czasu w sposób bierny. Przez 27 lat RO PTTK w Częstochowie mógł działać i rozwijać się dzięki zaangażowaniu wielu ludzi z pasją turystyczno-krajoznawczą, których potrafił skupić wokół siebie Lech Tota – Prezes Regionalnego Oddziału PTTK w Częstochowie, przewodnik, Przewodnik Turystyki Pieszej i Górskiej, Instruktor Krajoznawstwa Polski.

*Lech Tota – pierwszy od lewej – podczas podsumowania Rajdu „Wiosnie na spotkanie”,
16.03.2019 r.*

DLA ZAINTERESOWANYCH

Kalendarz imprez można znaleźć na stronie <http://www.roptk.cba.pl/>.

Aby zostać członkiem PTTK należy opłacić roczną składkę członkowską. Jednak nie trzeba być członkiem PTTK, by móc korzystać z bogatej oferty Oddziału.

Lech Tota – podczas otwarcia Marszy na Orientację „InOMania 2018”, 15.09.2018 r.

Bibliografia:

Kulczycki Z., *100 lat społecznej turystyki w Polsce*, Wydawnictwo ZG PTTK, Warszawa 1973.

Szczepański A., *Zarys dziejów częstochowskiego krajoznawstwa 1908–1958*, Wydawnictwo Zarząd Wojewódzki PTTK, Częstochowa 1987.

100 lat turystyki i krajoznawstwa w Częstochowie 1908–2008, red. M. Głowacki, Wydawnictwo Muzeum Częstochowskie, Częstochowa 2008.

<https://www.pttk.pl/pttk/historia.php>, [dostęp 18.09.2018].

**Anna Bronkiewicz
Małgorzata Zabłocka**